

Strokovni članek
340.134(497.4)

Priprava prečiščenih besedil zakonov

BOŽO STRLE,
vodja Zakonodajno-pravne službe
Državnega zbora Republike Slovenije

1. Uvod

Zelo obsežna poosamosvojitvena zakonodajna aktivnost Državnega zbora, še posebej pa usklajevanje pravnega reda Republike Slovenije s pravnim redom Evropske unije, je zakonodajalca privedla do zamisli in končno do ureditve v Poslovniku državnega zbora, s katero smo leta 2002 dobili podlago za pripravo uradnih prečiščenih besedil zakonov (153. člen Poslovnika državnega zbora, Uradni list RS, št. 35/02). Ta poslovniška ureditev je določala, da Zakonodajno-pravna služba Državnega zbora (v nadaljevanju: ZPS) pripravi uradno prečiščeno besedilo zakona po vsaki spremembi ali dopolnitvi zakona, tako pripravljeno besedilo pa je moral potrditi Državni zbor, in sicer brez razprave. To nekoliko nenavadno pa tudi ne najbolj praktično ureditev je nadomestila zdaj veljavna ureditev 153. člena Poslovnika državnega zbora, sprejeta s Spremembami in dopolnitvami Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 64/07). Nova ureditev se od prejšnje razlikuje v tem, da po vsaki spremembi in dopolnitvi ZPS pripravi neuradno prečiščeno besedilo zakona, ki se objavi v elektronski obliki na spletnih straneh Državnega zbora, uradno prečiščeno besedilo pa le na podlagi sklepa, ki ga sprejme Državni zbor na predlog matičnega delovnega telesa, vlade ali poslanske skupine. Uradno prečiščeno besedilo potrdi Državni zbor brez razprave, pri čemer lahko z enim glasovanjem potrdi tudi več uradnih prečiščenih besedil.

Za ZPS se je, glede na njeno poslovniško določeno nalogo, da pripravlja prečiščena besedila zakonov, postavilo vprašanje strokovnega pristopa k pripravi prečiščenih besedil, torej nomenotehničnih pravil. Osnovna strokovna izhodišča je ob uvedbi instituta prečiščenega besedila zakona v Poslovniku državnega zbora (leta 2002) pripravila strokovna skupina, v kateri so poleg pravnikov ZPS sodelovali tudi nekateri zunanji pravni strokovnjaki. Ta izhodišča so se

sčasoma nekoliko dopolnila, vendar le v najmanjši potrebni meri, saj se tudi pri uporabi strokovnih pravil za pripravo prečiščenih besedil teži k ustaljenosti in predvidljivosti uporabljene nomotehnike.

Glavno vodilo za pripravo prečiščenih besedil zakonov je bila prej kot slej skladnost prečiščene besedila z besedilom, ki ga je sprejel zakonodajalec, iz česar izhajajo tudi pravila, ki jih pri pripravi prečiščenih besedil uporablja ZPS.

2. Pravila za pripravo prečiščenih besedil zakonov

Nomotehnična pravila za pripravo uradnih in neuradnih prečiščenih besedil zakonov so enaka, razen glede označevanja (UPB ali NPB), uvodnega dela in glede podpisnika.

- Uvodno besedilo za neuradna prečiščena besedila se glasi:
»Zakonodajno-pravna služba je na podlagi prvega odstavka 153. člena Poslovnika državnega zbora pripravila neuradno prečiščeno besedilo Zakona (naslov zakona), ki obsega:« (...).
- Za uradno prečiščeno besedilo pa se uvodno besedilo glasi:
»Na podlagi drugega odstavka 153. člena Poslovnika državnega zbora in sklepa državnega zbora z dne _____ je Državni zbor Republike Slovenije na seji dne potrdil uradno prečiščeno besedilo Zakona (naslov zakona), ki obsega:« (...)

Za navedenim besedilom sledi kronološka navedba:

- osnovnega zakona,
- sprememb in dopolnitev zakona,
- popravkov zakona,
- avtentičnih razlag zakona,
- (drugih) zakonov, ki spreminjajo osnovni zakon ali njegove spremembe in dopolnitve,
- razveljavitvenih in interpretativnih odločb Ustavnega sodišča ter
- odločb Ustavnega sodišča o ugotovitvi neskladja zakona z ustavo in določitvi načina izvršitve odločbe do odprave ugotovljenega neskladja (te le pri neuradnih prečiščenih besedilih),

vse z navedbo številke in dneva objave v Uradnem listu Republike Slovenije.

Sledi naslov (osnovnega) zakona, pod naslovom pa besedilo »neuradno prečiščeno besedilo« ali »uradno prečiščeno besedilo«, pod tem pa v oklepaju še kratica prečiščenega besedila, ki je sestavljena iz kratice (KRAP) zakona, ki ji je dodana oštevilčena kratica za uradno oziroma neuradno prečiščeno besedilo zakona (kratica zakona – UPB zaporedna številka ali kratica

zakona – NPB, zaporedna številka). Zaporedne številke prečiščenih besedil tečejo ne glede na to, ali gre za uradno ali neuradno prečiščeno besedilo zakona.

Strukturni deli zakona (deli, poglavja, oddelki, člani in drugo) ter oštevilčeni odstavki in točke se ne preštevilčijo, razen če preštevilčenje določi že novela zakona.

Če se z novelo zakona člen črta, se naslov in besedilo člena črtata, pod številko člena pa se vpiše »(črtan)«. Enako pravilo se uporablja, kadar se črta točka ali oštevilčen odstavek, razen če se črta zadnji odstavek ali točka. Za številko odstavka ali točke se torej vpiše »(črtan/a)«. Če odstavki niso oštevilčeni, se besedilo črta, vendar se to posebej ne označi, kar velja tudi v primeru, ko se črta alineja.

Če novela zakona črta del, poglavje ali oddelek, se številka in naslov takšnega strukturnega dela obdrži, pod naslov pa se vpiše »(črtan/o)«. V takšnem primeru se navedejo tudi številke vseh (črtanih) členov, pod vsakega pa se vpiše »(črtan)«.

Popolnoma enaka pravila se uporabljajo, če posamezni strukturni del razveljavi Ustavno sodišče, le da se namesto opombe »(črtan)« vpiše »(razveljavljen)«.

V primeru interpretativne odločbe Ustavnega sodišča se v besedilo določbe, na katero se naša interpretativna odločba, ne poseže, se pa pod besedilo ustreznega strukturnega dela zakona doda: »Opomba: vsebina interpretativne odločbe (Uradni list RS, št. ___ – odločba US). Smiselno enako pravilo se uporabi v primerih avtentične razlage zakona.

Če v zakon poseže drug zakon, tako da kakšno določbo spremeni, se seveda besedilo takšne določbe spremeni, poleg številke člena, ki ga spremeni drug zakon, pa se doda opomba »– upoštevan (kratica zakona)«. Če drug zakon določa prenehanje veljavnosti posamezne določbe, se to označi enako kot pri razveljavitvi ali črtanju določb, le da se na ustrezno mesto v zakonu vpiše opomba »(prenehal veljati)«.

Prečiščena besedila zakonov vsebujejo oziroma se jim doda tudi besedilo prehodnih in končnih določb v osnovnem zakonu in v vseh nadaljnjih novelah, in sicer po kronološkem zaporedju.

Besedilo vsakokratnih prehodnih in končnih določb se uvede z besedilom: »Zakon o ... – »kratica zakona« (Uradni list, št. .../...) vsebuje naslednje prehodne in končne določbe: (...)«. Numeracija določb je takšna kot v osnovnem zakonu oziroma noveli. Če se (izjemoma) z novelo zakona ali drugim zakonom spremeni besedilo prehodnih določb osnovnega zakona ali katere od predhodnih novel, se to v besedilu ustrezno upošteva, poleg številke spremenjenega člena pa se doda opomba: »upoštevan – (kratica zakona)«. Če gre za črtanje, razveljavitev ali določitev prenehanja veljavnosti, se uporabijo enaka pravila, kot so za te primere že navedena.

Izjemoma, če novela večkrat pomembneje poseže v prehodne določbe osnovnega zakona (takšen primer je bil Zakon o sistemu plač v javnem sektorju) ali prejšnjih novel, se opomb pri posameznih členih ne piše, temveč se vse spremembe skupaj navede v uvodnem besedilu k posameznim prehodnim in končnim določbam («Zakon o ____ – kratica zakona» (Uradni list RS, št. ___/___) spremenjen in dopolnjen z zakonom o ____ – kratica zakona» (Uradni list RS, št. ___/___), vsebuje naslednje prehodne in končne določbe:«).

3. Sklep

Predstavljena nomotehnična pravila, ki jih uporablja ZPS pri pripravi prečiščenih besedil, izhajajo iz zagotavljanja popolne skladnosti prečiščenega besedila zakona z besedilom zakona, kot ga je sprejel zakonodajalec, z najmanjšimi nujno potrebnimi dodatnimi opombami, ki uporabnike prečiščenega besedila usmerijo k avtentičnemu viru, ki je podlaga za pripravo prečiščenega besedila v presečnem trenutku. V zvezi s tem je mogoče ugotoviti, da so neuradna prečiščena besedila zakonov bistveno bolj ažurna in uporabna kot uradna, saj ZPS pripravi novo neuradno prečiščeno besedilo v najkrajšem času, po spremembi kateregakoli od pravnih aktov, ki vplivajo na to, kakšno je veljavno besedilo zakona v določenem trenutku, in ki so navedena v uvodnem delu neuradno prečiščenega besedila zakona, medtem ko se uradno prečiščeno besedilo zakona pripravi izključno po uveljavitvi sprememb in dopolnitev zakona (novele zakona ali spremembe zakona s strani drugega zakona), kot določa Poslovnik državnega zbora. Upoštevati pa je treba tudi obdobje od seje kolegija, na kateri se določi dnevni red seje Državnega zbora, na katero je uvrščena potrditev uradnega prečiščenega besedila zakona, do odločitve o potrditvi tega besedila, v katerem besedila ni več mogoče spreminjati. V tem obdobju namreč lahko pride (in izkušnje nas učijo, da je do tega večkrat tudi zares prišlo) do uveljavitve novih aktov, ki vplivajo na veljavno vsebino zakona, za katerega se pripravi in potrdi uradno prečiščeno besedilo zakona.